

B
9(4)21/22
42

N. Sengaleete

Andreewš Needra
un
muhfu walsts.

Printed and Published by the Government of the Republic of Latvia, Riga, 1922.

J. Osits.

Upgahdneeziba „Brihwà Seme“.

Latv. PSR Valsts Bibliotēka
Inv 56-39.520

60.

Latv. PSR Valsts Bibliotēka
Latv. PSR Valsts Bibliotēka
Latv. PSR Valsts Bibliotēka

Latv. Ģimnēžu Ģimnēžu. ģimnēžu, ģimnēžu, ģimnēžu eelā 14-a.

11. 773
J. Osits.

Nazionalo mehrku aptumschofchanas.

Nedauds gadu pagahjuschi no ta laika, kad mufsu tauta wehl pahrdsihwoja weenu no wisdraufmigakeem liktenigeem brihscheem fawā wehsture. Imozital no kara un apdraudetai no wabzu okupazijas waras un leelneeku bandam, winaf, likas, nebija zitas isejas, ta waj nu mellet glahbiru pee faweem gadufmteru werdsinataseem un galigi nodotees eenihsteem wahzeem, waj atdotees leelneeku lomifaru rihziba. Tomehr nowahrdsinata tauta atkal radas waronigee Lahtschplehschi, kurt nefawtigi gabja seedot fewi par dsimtent un raugotees uf faweem Lahtschplehscheem tauta neperedseta augstumā ufleefmoja nazionala apfina un patriotifms. Reisa ar to radas tautas wadoxi, kurt apgarott ar tautas un tehwijas mihlestibu, prata pareisi nowehrtet fawas tautas spehtus un palaudamees uf teem, faprata isweizigi, ar leelu tahkredfibu, ismantot radufchos farytautiffo politiffo stahwolli, lai nokratitu werdsibas waschas un atkal eeguhtu fawaf tautai pirms 700 gadeem nolaupito patstahwibu un brihwibu. Ta apweenota tauta, weenoteem spehleem jihnotees par fawu liktent fatreeja wifus fawus eenaidneekus. Sapnis, kuru mufsu tehru tehwi fapnoja, eedami fawas grubtas gaitas, beidsot peepildas: tauta ir atkal brihwa un tehwi patstahwiga!

Scheet, ta tagad wifseem ihsteem latwojem wajadsetu weenprahctigi un ar wisleelato sparū kertees pee fawas walstis uf buhwes un isweidofchanas un eegubtas patstahwibas nodroschinaschanas, jo flaidrs, ta mums stahw wehl preekschā grubtas jihnas, lai paturetu eeguhta. — Deemfchehl mehš to neredsam — naw wais ta nefawtiga weenprahctiga darba tehwijas laba, kurfch dewa eefpehju iskarot patstahwibu (atguht nolaupito brihwibu) un bes tura buhs grubti to paturet.

Saschlehlufchees daudsajās ahlasās partijas, mehš ar apflanshamu sparū aptarofam weens otu.

Partiju zibnās un kildās ne tikai weltīgi teel isfchlebrdets dahrgats laiks un spehli, kuri tik wjadstigt muhsu walsts nostiprināšanai, bet teel pat aismirša pati sčhi walsts. Mehš esam fawstarpejās partiju kildās aistrabwufšees til-tahl, lā wairs neredsam brihwās Latwijās un latwju tautas ištos eenaidneelus un nejuhtam, lā tee usfubdot un ismantojot muhsu fawstarpejās kildās, jo tahlat, jo dro-sčhaki un nefaustigati strahdā pee muhsu walsts graus-šhanas.

Naw wehl pagahjusčhi pilni isčhetri gadi no tā laika, lād wisa tauta weda ašnainas zibnās un nefa leelus upurus, lai tikai isglahtios no padomju eelabrias, lād esam nonahfusčhi jau tagad til tahlu, lā meertigi atkau-jam darboteles wefelām organizacijām, kuras atklahti atsi-štas, lā wīnu mehškis eewest pee mums to pašu ee-lahrtu, no kuras mehš ar leeleem upureem un gruhitām isglahtamees un kura muhsu leelo austruma latwīnu no-wedusi lihds galigam postam. Mehš peelatšham sčhim organizacijām škalbit tautu, mehš peelat-šham, lā sčhis organizācijas nožionalismu, sčho spēhta awotu, lās muhs apweenoja atbrihwosčhanas zibnās walsts tapšhanas laiskmetā un darta muhs stiprus un nepahrwaramus, mehžina nostahdit tahdā gaismā, it lā tas buhtu apfaunojosčš un noseedstigs demokrattiskā walsti. Tās uštahjas par demokrattiska aistahwjeem, labi šna-dams, lā tā eelahrtā, us kuru tās aizina tautu — isflehds latru demokrattismu. Ais tām pašām fawstarpejam kildam mehš neredsam, lā weena dala no mums, aistrab-wufšees no eedšhwes kahres, pa leelakai dakai, netihreem lihdsleleem, šeidsās eeraut, lāmehr wehl naw par wehlu. Naw gruhiti šaprast, lā ari sčho „darbineeku“ interesēs newar buht paštahwiga Latwija, kurā wīni riksē, lā ogri waj wehli, wīni war tilt faukti pee atbildības par šaweem nedarbeem, lād lād pee brihwās Latwijās likwidēšhanas, tee ar šaweem eerauteem kapitaleem, warēs besbehdigi dšhwot. Šahdi darbineeki kopā ar internazionalistēem naw Latwijās isweidotaji un štiprinataji, bet wīnas grahweš.

Mehš nepeegreesčham ari wehribu teem wahrdu wa-ronēem, kuri beesčhi sem nazionalisma mašlas, uštahjas tehwijās „atbrihwotaju“ un tautas „wadonu“ lomās (kuru mums tagad faradisees wefels bars!) šengajot un nopelot pateefos tautas wadonus un tehwijās atbrihwotajus, maši-

not wiru nopelnus un uskraujot leem daschdaschabus isdomatus grehšus un apwainojumus, šhee wahrdu waroxi, apšnigt fabuklojot tibras moraliskas idejas un willojot tahdā lahētā sabedriško domu, nostahjas tur, fur teem pateesibā nepeenahkas buht, tee fānem pat daud teem nepelnitas atšinibas, pateizibas, goda šhmes, tehwiņas atbrihwotaju šlawu u. t. t. tanī laikā, kad us pateeseem darba daritajeem teel isleeti netihrumu špatai. Tas tā nedrihst buht! Audsejot šawus deklus un meitas — nahšošos tehwiņas šargus un weidotajus, mums jagahdā, ka šhee wahrdu waroxi teel atmašketi un jadob muhfu jaunai paudšei tibras neaptumšotas idejas un jahahda ihštee tautas wadoni un tehwiņas atbrihwotaji, lai tee, šlatotees us wiru darbeem, waretu mahzitees, tā jastrahdā, lai tauta un tehwiņa paliktu turpmā brihwā un pašahwiga un eetu us preekšhu šawā dabigā attihšibas gaitā.

Alšrahmušhees ar šawšarpiģu aplarošanos, mehš tāpat nepegreescham peeteekošhu wehribu tam, ka weens no muhfu bijušeem aktiweem eenaidneekem ar šatru deenu jo drošhali un nekautrigali šahl paželt šawu galwu un sistematiski, neatšaidigi, sem wiltus nazjonalisma šaroga no jauna šparigi šahl šrahdat šawu tautas un walšis nodewibas darbu. Šsmantojot to apšahli, ka neebrištu loma muhfu zibās par pašahwibu pret wahzeem, bijušeem baroneem un leelineekem wehl mas šinama plāšhakeem tautas šlahzeem, šhšis muhfu bijušhais aktiweis eenaidneeks zenschas nostahdit Needru un wiru domu beedrus newainigi zeetušho un; tā „Latw. Šargs“ ar „Šeepajas Awist“ to dara, pat waroku lomā, bet tos, žaur kuru darbibu mehš pateesibā atkratijamees no wahžu okupāzijas un bijušho baronu wežām un jauni kalbinatām wahšam, tā ari no šarkano možibam, šhšis muhfu eenaidneeks ar minetām awišem preekšhgalā mehžina nostahdit nelobwehliga gaismā, noleedsot wiru pateesos nopelnus tautas un tehwiņas labā. Patš Andreews Needra pehdejā laikā šahžis greeštees pee latwju tautas ar šuhdšibam par it tā wiram nodarštam pahreššibam. Bet šahda Needram teesiba greeštees ar šuhdšibam pee tagad brihwās latwju tautas, šahdi wiram nopelni pee muhfu pašahwibas, šo wirah ir darššis muhfu neatkaribas nostiprināšanai, par to lai lašitaji pašhi špreekš pehž semat peewestām šon der Golža atmašam, furās attehloti Needras nopelni latwju walšis un tautas labā!

"Ahdraudētās wahzeetibās" nahlotne.

Golzam, wahžu generalim, latwju un latweetitibās wisfhwalam eenaidneekam un to aktiwam aplarotajam, neweens gan newarēs pahrmest teefmes jildinat muhsu pateefos tautas wadorus un brihwibas iszihnitajus, nosahdot wiau darbibu preelšč teem labwehligā gaismā, tā ari nopelt famus palihgus, famu ideju weizinatajus un famu mehrku aktimos pabalsttājus. Ja latwojem naidigā wahžu generala attehlojumi natw pawisam bespartejiski, tad protams wiaa domu un zenteenu beedrim — Needram par labu. Pat muhsmahju Needras alstahwji weenā no faweem prefes organeem („Leepajas Awises“ fč. g. 108. numurā) atfauzas uf Golza grahmatu, lura it lū peerahdot Needras „newatāibu“ un rahdot Needras leelo mihlestibu un zentigo darbu latwju tautai un walstij par labu!

Paluhkofimees, lo tad ihstenibā Golzs raksta fawā grahmatā par muhsu walstis tapščanas laikmetu, t. i. par to laikmetu, kad darbojās Ulmana waditā Pagaidu waldiba, kuras tagad fčis muhsu, ari toreisejais eenaidneeks, zensčas disfreditet tautas azis, un ari Needru ar „fawu waldibu“, luru fčis patš muhsu loti aktiwais wezais eenaidneeks famos prefes organos „Latw. Sargā“ un Leepajas Awise“ nelautrigt jildina par waroneem!

Apluhkofim papreelšču pašču Golzu. Kas wiašč ihstent tabds bija, pehz kahdeem mehrkeem teezās un lo wiašč pateesibā gribeja eeguhť pee mums muhsu semē? Tai neleetotu lallus apgalwojumus, tā „Leepajas Awise“ ar „Latw. Sargu“, tad pal্লাuřimees, lo Golzs patš raksta par fewi un faweem mehrkeem Latwijā.

Sawas grahmatas „Meine Sendung in Finland und im Baltikum“ 123. l. p. wiašč raksta, ka atgreesees Wahzija (no Somijas, tur wiašč rehma dalibu fomu zihnās pret leelineekeem) dabujis sinat, ka esot israudstis nomeerinat familnotās bangas seemekaustrumu robesčas, atturoť lihds ar to leelineezisma wilni no Wahzijas. Patejotees wiaa darbiba Somijā, wiašč seemekos esot tapis pašstams tā leelineeku beedellis, tadehl ari n o p a f č ā m B a l t i j a s p r o w i n j e m n a h l u f č i l u h g u m i usņemtees tur wadoscho lomū. Usdemums bijis loti wilinoschs, bet wiašč toreis wehl nesinajis, ka buhščot tur esenktis tikai no eenaidneekeem un ka wiaa wisleelatais eenaidneeks buhščot wiaa pašča waldiba. Kā redsams

no Golza wahrdeem, usremdamees wirspawehlineezibu pahr Wahzijas okupazijas karaspehla atleelam Latwijā, wiņsch schahdu fawu usdewumu flaita par loti wilinoschu; las gan wiru scheidt peewell?

Par to Golzs fawas grahmataš 126.—128. l. p. raksta tā: „Manš pirmusdewums Baltijā bija aissargat austruma Pruhšju pret leelineezizmu, bet eepafinees tuwaki ar scheidnees apstahlteem es fawu mineto usdewumu apweenoju weenā leelā idejā — par apdraudētāš wahzeeti bāšnahlotni... Austrumos Wahzija bija uswaretāja, wajadsēja no nelaimigā kara isnahluma glahbt, las wehl glahbjams! Kamdeht gan tagad newareja isdotees 18. gada augusta neišderufes austrumpolitika, ejot lopā ar balto kreewu karaspehlu laut lahdi zitadi isweidotā formā sem leelneezišma apkaroschanas islahrtneš? Kamdeht gan newareja tilt nolihdsinatš zelich fainneeziškai un političškai tuwinaschanai ar kreewiju, to kreewiju, kurał pehž intelligenzes apfleplawoschanas, alls pehž wahžu tirgotajeem, techničteem wadooneem, kuras ispositāš zilweku nabagāš nomales prowinczes prasīs pehž ischallām wahžu semneeku rolam fawas augligas semes apstrahdaschanai? Te bija isdewiba daudseem fagahdat maifi un darbu, kuri dsimtenē bija palikuschi bes teem. Bet it ihpaschi eeguht manam karaspehlam semt, kursch bija fawerwets ar nometinaschanas teesibu solijumu... Waj man, paturot schos fawus leelos mehrkus azis, bija pahr neekeem klupt? Us Latwijas waldbibu es newaru greest ne masako wehribu, jo tā negribēs man palihdsiet schos mehrkus faneegt. Ja Wahzijas kreisās radikalās partijas un wahžu Seepajas garnisona salbatu padome nebuhtu atssahwejušt tā fawzamo Latwijas Pagaidu waldbibu pret mani, wahžu generali, es wajadsibās gadījumā buhtu weentahrschi pahrgahjis us nahlamo deenas lahrtibas punktu (las faprotams tā, la Pagaidu waldbibu wareja ari ignoret un t. t.).

Bet tā, tā leetas ihstentibā scheidt stahweja, atillās tilai palautees us fewi un faweem uslijameem lihdsdarbineekeem. Displihwurojot fawas ihstās damas, isdomajot teesklus pamatojumus fawai darbibał pafaulēs azis — zenstees iswest tos dsihwe pret wefelu pafauli naidneeku. Paturot schos leelos mehrkus azis es saldinaju few teizeenu, la man jaweb zihnu us 4 frontem — 1) Pret leelineeku armiju, 2)

Deepašas wahžu saldatu padomi un libds ar to pret mana karaspēkla revoluzionaro gara stabwofli, 3) antanti un 4) wahžeem naidigo pusleelineezifko Latwijas Pagaidu waldibu. Pamatojotees us wežeem labeem stratēģisķeem noteikumeem es nolehmū wīras newīs wīfas us reiši aparot, bet atfewisķli."

126 l. p. Golzs starp zitu raksta: "Mums jānākt ar Kursēmi labās laimīru atteezībās, waj ta paleel brīhwa republika, eeet Kreewijas federazijā jeb klūst par tās prowīnzi. Us baliem ween ar wīru 8% eedšhwotaju, mehš newaram balstītees... Nepareisa īsturesķanās pret latwjeem 4 okupazijas gados, 8. armijas revoluzionaro bandu nezeeniga īsturesķanās, daudsee laupīšķanās gadījumi, gaduķinteru eenaids pret balteem nowēdis til tablu, ta pat tās latwju aprindās, kuras nebija leelineezifkās, labaki redseja nāklam leelineekus, tā wahžus... Es īseju no ta weedoka, ta balteem jaatšht latwji tā few libdsīgi ar weenadām teešbam, īslīhdstnot fawu 8% masumu ar fawu augstako inteligenzi, weenību, rakstura un morales pabrakumu un pašatīleedīgu tehwijās mīhlestību. Tad arī labakā latwju daka pabrees us baltu puš un zihna buhs wairak sozjala un soimneeziķā, tā nazionala. Semalās latwju šķitras jadseede no wīru šchowīnīfma ar semēs eerahdiķšanu un ar nazionalo likumu došķanu... Saprotams, tā tahdu politiku wajadseja jau agraki west eelams eenaids nebija fazehleeš libds neapmeerinamām bangam. Jhšā laikā dotās reformas ir arweenu tās lehtakās. (175. l. p.).

Tā raksta Golzs fawā grabmatā par fewi un fa-weem mehrkeem Latwijā! No wīra wahrdeem mehš nepabrprotami redsam, ko wīrsch teežas eeguht un panahkt muhšu semē. Wīra teešķais usdewums bija tīkat aīsfargat Prusīju no leelineekeem, pee šhi usdewuma Golzs peeweenosa 1) strahdat par apdrauderās wahžeetības nahlotni, 2) īslabot jau reiši neīsdewuščos wahžu politiku, ejot tagad kopā ar balteem un kreeweem sem leelineezīfma aparošķanas īsfahrtneš, 3) nolīhdinat zelus tuwinašķanat ar Kreewiju, kurat buhs wajadīgi wahžu tirgotaji, tehniki-wirfneeki, 4) eeguht Kreewijas auglīgās peerobesķu prowīnzes, t. i. Kursēmi, Wīdsemi, Latgali preelšch wahžu semneeka, 5) tā arī eeguht Latwijā semēs fawam fawerwetam karaspēklam, 6) „Dseedinat“ latweeščus no šchowīnīfma ar semēs eerahdiķšanu un beidsot fawā „augst-

firdibâ" noet pat tif tablu, tã fahl prahtot par to, tã balteem jaatfihstot latweefchi par few libhfigeem! Tahdã zellã pahrwahzotot latweefchus un razionalo zihau fma-guma punktu pahrneft uf fainneeziffti-fozialo zihraas laufu.

Tahds bija Golzs un tahdi bija wina leelee usde-wumi un mehrti, kurt wadija wifu Golza darbibu Lat-wijã. No pahcha Golza wahrdeem latram flaidrs, ta tam bija jazihnas un janobihda wifs tas no zeta, tas wee-nadi waj otradi laweja waj strahdaja pretim fcheem wina noluhleem un wispirms wajadseja isulhzinat fcho wah-zeem naidigo Latwijas Pagaidu waldibu un pabalstot tos un tahdu latwju waldibu, kurt ne tilai nepretosees, bet gan palihdses un fernes Golza mehrtu fofneeg-fchanu.

Pee tam Golzs patã faka, tã wahzee-tibas mehrteem ir gluschi weenalga, tahda ari nebuhtu Latwijas waldiba — ja wina tilai felmẽ augfchã norah-dito wahzeetibas mehrtu fofneegfchanu. Par walti puhlas tagad muhfu „nazionaliffti“, isbihdot Needru tã latweefchu ihfo aifftahwi un norahdot, ta tilai no wahzeefcheem mehẽ warejufchi fagaidit palihdsibu pret leelineeekem un ta Needra, ejot kopã ar wahzeem, pareift darjijis. Golzs ap-faroja wifu to, tas laweja wina darbibu un ja leelineeki tam buhtu folijufchi laut tilai Kursemi, tas ar tahdu pa-fchu fparu buhtu ari Stutfchlas waldibu pabalstijis.

Wahzu okupazijas juhgs.

Gelams no jauna peegreeschamees Golza grahmatai, atzerefimees wifã ihfumã, tã Wahzija rihkojãs Latwijã par okupazijas laifu, tad Kurseme, wehlat ari Widseme no-kluwa sem „augftãs“ wahzu kulturãs eefpaيدا.

Kad wahzu pahrwaldes organi, felodami faweem ka-rapulkeem, pahrwahma Kursemi fawã rihzibã, latwji ne bef eemefla, ar bashãm fagaidija wahzu waldibu. Nereti teem nahzãs dsirdet draudus no baroneem (balteem) — „juhgt latweefchus wahzu arklam preeffchã“. Latwji ne-bija maldiufchees, wahzi drihs ween, wifã pilnibã, parah-dija mums fawu „kulturu“. Tilai baroni gawileja, teem fchlitã atnahlfufchi weze lahee laifi, tad latwju semneefs atkal atradifees pilnigã politifkã, fozialã un fainneezifkã atlaribã no wizeem, kuru juhgu tas pehdejos gados bija manami nokratijis. Winefim te tilai daschus galwenos

wahzu ribhofumus, kas iswesti dšhwē olupazijas laikā: 1) latweešču eeredzu nepeelafšana amatos, kuros pērehma tilai fawus wahzu žiltšbrahļus. 2) Preteši pedagogiskiem prinziņpeem, wišās skolās, pat lauku tautskolās, eewesta wahzu waloda par mahzibas walodu un latweešču — peelaisa tilai tā blatus waloda, ari skolu inspekcija atradās weenigi wahzu rotās. 3) Teefās, wišās spezialās wāstis un pašwaldibas eestahdēs par darifšanu walodu noteikta tilai wahzu waloda. Teefnešču un eeredzu weetas eexem pa leelakai datai latwju walodas neprateji un tauta speesta farunatees ar tulla palhdšibu. 4) Par špaibu zela atšawinateem lopeem, labibu, maščinam, lugeem, mahjam u. t. t. labakā gadījumā ismaksā wišneezigatās zenās. Pee-wediskm daschūs peemehrus: semturim, lai papildinatu fawu no wahzeem atremto lopu fastahwu, par weenu flauzamu gowi jamakšā 1500 markas, tanī pašā laikā, tad wahzi tam ašwedušči wišās wtra peena gowis, maksadami 200—300 markas gabald. Semneeks par sehlļu maksā 150 markas žentneri (apm. puhts), bet wtram wahzu waldibai fawa rasča janodod par 12 markam žentners. Ari mahjās pahrnahluščam behglim no fawas weenigās gows janodod ne ti at noteiktās šweesta daudšums, bet ari šinams daudšums galas un ja tas nespehji to pildit, tad tā pate weenigā gows teel ašwesta no luhš. 5) Ari semturiš-behglis, atgreesees fawās dšmitās mahjās atrod, tā tur šaimneeko wahzu kara walde un lai dabutu atpalak fawu ihpaščumu, tam papreelšču jaaismaksā „šaimneezibas ishrubļums” — ja nespehji, kas beeschi nahja preelšča, tad mahjās pasaudetas! 6) Wišās latwju beedribas, faweenibas, pat laukšaimneeziskās — flehgtas, tā ari wišās latweešču krediteestahdēs un kafēs. 7) Žislubinata un jau pa datai iswesta dšhwē semneeku israidifšana leela škaitā no Kurfemes augliga wideena. Gemesls tabdai israidifšanai „ščausčanās šlajuma” eerthfoščana! Šchis atšawinasčanās weids ne ar to neatškirās no leelneeku paxehmeeneem. Ar fawu dšmito mahju lovā ščauguščam semneekam pašo ihši un šrupi, tā noteikta laikā tam mahja jaatšabji, jo wina lauki un plawas wajadšigi ščausčanās šlajuma eerthfoščana. Un ar to leeta it isbeigta. Kad par to, la no fawa semes gabala padšhrats semneeks usflata to par šmagu netaišnibu un bes spehta wišta fawas duhres, kas par to, tā tauta, redšedama fawu žiltš brahļu israidifšanu no Kurfemes wideenas

auglīgā apgabala, saprot tā „šausšanas lajums“ ir tiklat isdomais, nošautums — īsto wahzu nodomu — otrreiz atnemt latwieem wiru dsimto semi, flehpfšana. 8) 1918. g. septembrī isdois ofizials ribojums par Kursemes treschās dalas atdoschānu wahzu kolonizācijas nolūkeem.

Wahzija gribeja nometinat muhsu semē lihds 2 un pus miljonu wahzeefchūs! 9) Wahzu „kolonizācijas un semes faweenibai“ dotas teefibas — e e g u h t j e b l u r u s e m e s i h p a f c h u m u, p e h z w i x a s p a f c h a s w e h r t e j u m a n o m e t i n a m o w a h z u w a j a d s i b a m. Tā ribkojās kulturelā Wahzija muhsu semē! Jēlatrs latweetis, wisa tauta šaprata, ša wahzi eefahlfuchi šilematistfu, neatlaidigu latwju pabrtautochānu un isfpeefchānu no wiru pašču dsimtās semes. Šaprata, ša ne atšewišcham latwim, ne latwieem šā tautai, ne latwju semneeteem, ne laufšaimneežibai, ne tirdsneežibai waj ruhpeenežibai no wahzeem naw nekās labs šagaidams, bet gan weenigi šawas tautibas un tehwijs pašaudeschāna, ja apšahli negrosās un latwieem ari us preefchu japaleef sem. Wahzijas waras.

Walšis pirmās deenas.

Ar šreewijas rewolužiju latwju tautā usaufa žeribas atšwabinatees no wifseem šaweem šalla lungeem un tapt pašchai par šawa šikšera notežēju. Šalu galā, nekšatotees us wifadeem šchlehrscheem, grubtibām un preteschībām tas ari isdewās, 18. nowembrī 1918 gadā šila proklameta neatšarigā, paššahwigā latwija. Bet šchis alšs wehl nenosšmeja, ša nu wifš eenašdneeki weikš, ša tauta war meerigi pee šawas walšis isbušweššrahdat. Latwju wežu wežee eenašdneeki luhtošā no jauna muhsu šikšo dsimufcho walšis šagrahbt šawās rošās. Tā šila apdraudeta no Wahzijas, no wahzu okupācijas waras ar muhsmahju wahzeem — baroneem (balteem — šā tee pašči fewi mehds dehwet) no weenas pušes un no leelšneeku šarlanarmeescheem, šuxi nesa few lihds warmahzibu šikšuma weetā, šeroru, šadu un nahwi — no otras pušes. Šahdos apšahkšos nahžās šrahdat muhsu šagaidu walšibai ar šimani preefchgalā. Ar Wahzijas rewolužiju un wahzu armijas šabrufchānu leelšneeku bandas pašrpluhdinaja muhsu tehwiju, jo mums pašcheem wehl nebija radušes eefpehja pašcheem noorganifet, šawu šaršpehša,

bet latweefchu frehlineeki bij aifgabjuſchi lihdsi leelineekeem. Leelineeki, neſſatotees uſ wiru paſchu iſſludinatam tauſu paſchnoteiſſchanas teeſbam, uſbruka muhſu tikko dſimufchaj walſtij, Widſeme, ari Kurſemes leelala dala jau atradas wiru rotas. Pagaidu waldiba pahgahja uſ Leepaju. Muhſu tikko dſimufchaj armija, neſſatotees uſ leelineeku pahſpehlu droſchi greeſa ſawas kruhtis pretim ſarkaneem warmahlam un aifſtureja wiru tahlatwirſiſchanas uſ Wentas kraſteem.

Tahdi biſa wiſpahreſee apſtablki muhſu tehwiſa ap Golza eerafchanas laiku muhſu ſemê.

Tagad greeſimees atpaſak pee Golza paſcha, kura noluhkus un mehrukus mehſ jau paſiſſtam, un pallauſimees, to wiaſch ſtahta.

Wina grabmatas 123. I. p. rakſiis: „1. februari 1919. g., nekritis par upuri neweenam uſbrukumam, priwatagehrba, pee 15 gr. R. ſala nekurinatos 3. un 4. kl. wagonos, ſtarp meſchonigeem ſoldateſkeem braukdam, plſſt. 5 no rihta eerados Leepaja. Jau plſſt. 8 eeradas pee manis ar ſtrojumu Leepajas (wahju) gubernators un tublit pehz tam Baltijas landeswehra komiſijas wadonis, gudrais un nenogurſtoſchais ſon Simſona lgs. — adwokats Rigâ un muſſchas ihpaſchneeks Widſemê. — Leelineeku armijas leela puſlola ſtahweja pret Leepaju pee Wentas lihdsi ſkrundai ar fronti uſ wafareem, un ſtarp Aiſputi un Kuldigu ar fronti uſ deenwideem. Muhſu puſê atradas pa labi dſelſis brigades atleelas un pa kreſi wehl nenoorganifeſees baltu landeswehrs. . . Ta la damato 18. rotu weeta tikai 2—3 latwju rotas biſa noorganifejuſchas un ſem kraſa Diwena wadibas atradas weena kreemu rota, bet pahreſais lara ſpehls ſaſtahweja no baltu landeswehra un wahzeem, ehſ ſchis karaphehls tika pa leelakai dalai la baltu landeswaqt, apſhmets.

(Œho Golza peſſihmi mehſ nedriſſtam aifmirſi, kad wiaſch runa par zihram ar leelineekeem). Neſſatotees uſ Baltijas landeswehra wahjumu un truhſtoſcho militari iſglibfoto apakſchwadoniu, taiſni no ſchi karaphehla biſa zehluſchas wehleſchanas par Kuldigas atpaſakeelarofchanu no leelineekeem. (Waj gan ſchi wehleſchanas nebuhſ nahluſi no latwju dalam?) Tani paſcha laika leelineeki latru azumirli wareja eekemt ſkrundu un Aiſputi. Pee ſchim waldofcham ahrejam breeſmam Leepajas ofa atradas transporta lugi karaphehla pahrwefchanai pa jubras zetu,

ja israhditos, ka nam iespējams noturēties pret leelinee-
teem. Tādā gadījumā bija jāgaidāma Leepajas leelinee-
zīsti nokļūšana strādniezības fāzēšanās. Pret šīm
breesmam bija doti atteezīgi rīkojumi. (124 l. p.) Pret
Leepajas leelineezīsto strādniezību, flaitā lihdš 6000, kura
tikai gaidīja iedemīgu momentu, lai waretu fāzētees, tā
weenīgais aissargš Leepajā atradās 3 bataljoni, no ku-
reem 2 tifa wairaf wadii no Leepajas garnisona saldatu
padomes, tā no fāweem militareem waditajeem — un
kuru kaujas spēhjas lihdšinajās nullei . . . Kuršeme flaita
lihdš 60% leelineeku un Leepaja wehl wairaf . . .
(126. lap. p.)

. . . Kopā ar majoru Bīšhofu apmekleju fronti, ap-
flatiņu wairafus posteaūs. Man bija leelš preeš par to
spirgto karewīsto garu un wīrsneku un karewju faw-
starpejam atteezībam, tādās tur atradu (132. l. p.) . . .

. . . Februara wīdū es no jauna apmekleju fronti.
Wīspīrns wajašdeja nodrošinat išejas wāš Wentšpils
atpakaļkarošanaī (135. l. p.). Es fastapu majeru Fle-
išcheru Kaidangas wehl 1905. g. ispostitā pili, man wa-
jadsej aprunates par Wentšpils eenešchanu. Kuldigā,
us kuru leelineeki bija taišijuschi wairafus ušbrukums,
bija jatura šīpri spēhli (136. l. p.). Pee Strundas es
apstatiņu laiwju bribwprabīgos karewjuš un Rudbarschos
fastapos ar laiwju bataljona wadoni majoru Kolpaku . . .
Balti, tā zilweli un patrioti, atšahja us mani teizamu
eešpaudu. Tābi noarguschi, pa leelafai dafai no augšta-
lam un semafām pilsoņu aprindam, pīlni lepnuma un
pāšchapsīkas, tee bija gatami fawas ebrības un
dšhwības upuret par fawu „dšimēni, kuru wīzu
fentšchi ar apbri nojamu īsturību jau 700 g. bija atštah-
wejuschi. Saprotams, šcheem jauneem karewjeem trubla mili-
taras apmahības un kara peedšhwojumi, wīzu galwenaīs
spēhš fastahweja lahā grībā, šīšīstā īsturībā un usnehmi-
bas garā. Majoru Kolpaku es fastapu barona Fīrkša lee-
lajā Rudbarschu pili. Wīrsch tā dšhwojamo un gušamo
telpu bija kaurīgi eenehmīs masu īstabīku, kura bij
trubzīgi eerīklotā. Šche wīrsch mani arī peenehma un
weesmīhlīgi usafzināja pūšdeenā. Pūšdeena fastahweja no
leeloš gabaloš fāgreesta breeschu zepescha, mahla masgajamā
blodā. Es a wīzu farunajos ar ļoti īšweizīga tulla pā-
lihdšību. Par farunas laiku majors Kolpaks apluhšoj
mani ar pehtošchi neustīzības pīlnam azim. Bēž majors

Fletschera spreeduma wiisfch bija drofchfirbigis un fpehligis latwju datu waditajis. Wiisfch bija loti laipns pret mani un muhsu farunaschandas noriteja pee labalas faprafchands . . . Latwju saldati atstahja loti labu fareiwifflu eefpaidu. Par noscheloschanu fchis drofchfirbigais tarawihrs nelaimiga pahpratumu dehl krita nahloscha usbrukuma pret leelineekeem . . . Ar ihstu latwju neustizibu fchis nelaimigais atgadsums tila usnemts la wahzu noluhls nolaut wiru wirspawehlneeku. Majoru Kolpaku apbedija Leepaja la nazionalu waront. Pee fchi drofchfirbiga tarawihra apbedifchanas fwinibam pais par fewi faprotams es arti peedalijos". (138. l. p.).

La tad pehz Golza pascha wahrdeem: 1) Leepajas wahzu garnisona laujas fpehjas lihdsinajās nulei, 2) wahzu karafpehla — fronte — walbija labš gara stahwolliš, 3) balti, la zilweki teizami, bet la tarawihreem truhsti militaras apmahzibas un peedfihwojumu, 4) latwju karafpehls ar fawu drofchfirbigu wadoni Kolpaku atstahja loti labu fareiwifflu eefpaidu. Schi usflawa latwju fareiweem no wiru fihwala eenaidneela Golza jarehtina loti augstu. Jo Golzs nepalaisch garam ne masako isdewibu, lai flawetu un zildinatu farus wahzus un baltus un ta la nowehrtejot tos, no milltara redses stahwolla, naw atradis par eefpehju neweena usflawas wahrda teikt, tad drofchi ar pilnu pahrliezibu waram fazit, la baltu laujas fpehjas ir bijuschas pilnigi nenosihmigas. Ka redsam, tad wispahrejee apstahli, kahdos wajadseja pagaidu waldbai strahdat, bija loti grubti. Wira bija eelenka no daschdaschadeem eenaidneekeem. Bes leelineekeem un wahzeem wehl stipri un neatlatdigi eenaidneeki flehpas ta fauzamos baltos (baroni un to peefriteji) un leelineeku peefritejos. Beidsamee, pehz Golza wahrdeem, bija leela staita wifa kurseme un it ihpafchi Leepaja. Tur tos Golzs nowehre uf 6000, kuri gaida tilai isdewigu azumirki, lai fazeltos. Suhdsedamees par Leepajas wahzu garnisona saldatu padome tumus fararus ar latwju leelineezifli noflaxoteem strahdneezibas wadoneem . . . Te mehš wehl reis redsam, la wahzu radikalai bes apdoma strahda lopā ar Wahzijas eenaidneekeem, ja to prafa wirupartijas intrefes." (126. l. p.).

Bet Leepaja darbojās arti angļu komisija ar general-

ſchtaba majoru Keenanu preefſchgalä un amerikanu Lomiſija ar mr. Greenu. Tahdos apſtahtlos pagaidu waldibai bija jaorganise walfis pobrwalde un pate walfis jaiſtibra no leelineekeem. Ko gan ihſti gribeja ſchi pagaidu waldiba, ſahdi bija tās mehrti, to ta gribeja ſafneegt un ſahda bija winaš darbiba?

Pagaidu waldibas darbiba.

Pallauffimees to Golzs par to rakſta. Sawas grabmatas 148—149 l. p. ſtarp zitu Golzs atteblo ſahdu eefpaidu atſtahtuſchas ſelmigas zibnas pret leelineekeem, tā Wahzija, tā ari Latwija, un ſcheplojas, ta wahzu ſelmiga darbiba pret leelineekeem naw tikufi atſibta . . .“ ari pee latweeſchu eedſihwotajeem mehš neatradam ne maſako pateizibu par wizu ſemes atpatalekarofchanu no leelineekeem . . . Reſkatotees uf to, ta mehš atſweenu paſtrihpojām, tā Wahzija, ſawā tagadeſā ſahwolki newar domat par ſaut ſahdeem ſemes eefarojumeem auſtrumos, no latwju waldibas iſejoſcheem paſkaidrojumeem tautai un karafpehtam, bija motto: „vaporeeſchu leelineekus, tad wahzus“. Mehrenakas aprindas, waditas no Ulmara un Waltera — kuri bija peerehmufchi wahzu palihdſibu zibnā pret leelineekeem — loti labi apſinajas leelineezifma breefmu noſihmi ari preeſch Latwijas, tomehr ari wini nebija meerā ar wahzu panahkumeem zibnās un ſagaidija wiſu tilai no Anglijas. Tapehž Ulmara lungs man ari nelad naw iſteizis ſawu pateizibu, bet gan tilai ſawu gandaritjumu un to ari tilai tad, ſad wiaſch gribeja ſaut to ſafneegt pee manis un es tam praſiju, waj wiaſch naw laimigs ta wina ſemes ſplafchi nowadi ir atkal atbrihwoti no leelineekeem“ (149. l. p.).

„ſchāi latwju neuſtizibai, kuri zentās panahkt pilnigi patſahwigu walfi wajadſeja wehrſtees pret Kreewiju, bet nelahdā ſinā pret Wahziju. No jauna atdſimtoſchā Kreewija newares iſlikt beſ Baltijas oſtam.

Todehl Latwija un Igauntija arweenu buhš apdraudetas no Kreewijas . . . Pee tam wizeem, t. i. latweem, pehž manām domām, wiſpabrigi naw ne maſako pamatu, lai ſkubtu par pilnigi patſahwigu walfi. Beſ ſaut zil ſtāitliſti-eewehtojami iſglihtoteem augſchlahreem, ari pa leelakai dakai leelineezifki noſlarotu ſrahdneezibu pilſehtā un uf lauteem, beſ naudas, beſ palihga awoteem, beſ ſaut ſahdeem paſchwaldibas peedſihwojumeem, beſ eeſtahdem —

Latwjeem atleefas tilat iswehletees waj nu angku koloniju, waj autonomiju kreewu walst. Ja wini, kà 1919. g. iswehlaas angku koloniju, tad atdsimstoschà Kreewija padaris toos weentuhrschit par sawu prowinsi. Anglija ilgstoschi newarès noturet sawus eeguwumus pee austrumjuhkas un Kreewija nelad neaismitfids to latweefcheem, kuri kà Trozka gwarde isweda otru rewoluziju un pabalstija leelineeku waru Maslawà un Peterpili" (150. l. p.) . . . Kà mehš finam, sčhee Golza paregojumi naw deepildijufchees. Latwija ir patstahwiga walstis un naw kumusi ne par Anglijaš koloniju, ne par Kreewijas prowinsi.

"Ulmans bija pratis pilnigi saguhstis Keenanu sawos tihklos un drihs ween pilnigi pahrwilla winau latwju pufē. Kà redsams, Keenans juta ihpafčas simpatijas pret Ulmani, iddeenas draudsiigi ar to fatifas un usstahjas par pilnigi patstahwigu Latwiju . . . Wifas latweefchu prafibas pret wahju okupazijas waru, Keenans beeschi nepeeflahjiga weidà aistahweja bes mafakàs zeenas pret Wahzijas redses stahwolli." (151. l. p.)

"Galwenee sribdus punkti starp mums un Latwijas waldbibu bija fefofchee jautajumi: wahju okupazijas wara, latwja eedstahwotaju peefpeedu mobilisazija un polizijas wara keepaja. Mani generalstaba wifneeki dabuja no manis aifrahbijumus israhdit labu gribu preefsch faprafchanas ar Latwijas waldbibu, kas par noscheloschanu nebija eefpehams. Latwijas waldbiba negribeja godigu faprafchanos ar mums, bet gan tilat ismantot muhs, zil eefpehams. Es pats wedu farunas tilat ar Ulmani un Walteri. Wini prafija, lai Wahzijas okupazija naw wairs wara, kà leelà kara laikà, bet gan tilat palhga fpehls tilko dsmufchaj Latwijas walstij." (152. l. p.)

"Tahlał wini prafija, lai Latwijas kara fpehls tiktu pildinat isfludinot mobilisaziju (153 l. p.). Peefpeedu mobilisazija noschmeja ne mafak kà leelineeku apbrunofchanu un apmahzifchanu no eefšcheenes — stahwot ar fronti pret leelineekeem, kuru pufē atradàs leelineeziflās latwju strehlineeku dalas! Schahdas formazijas buhtu apdraudejufchas muhsu aismuguri." (154 l. p.) "Man wjadseja paturet sawas rolās ari pahrraudsibu, lai 5000 schautenes un daudsee loschmeteji, kuras angki bija atwedufchi ar Saratowu keepajas ostà preefsch latwju dalam, nenokluhtu newehlamàs rolās. Bija jawed neisbel-

dsams karsch beht schautenem — latwji mehginaja tur un la waretu muhs peemahnt, lai tas eeguhtu . . .”

„Tablat Ulmana waldiba prafija, lai Reepajas polizijas wara, teef wixnem nodota. Ja es to buhtu ispidijis, tad mehs it weenkahrfschi atrastos latwju rotas un mums buhtu wajadsejis teem paklaust (154 l. p.) . . . Pa dakai es pademos latwju polizijas jautajuma, polizijas presidija atradas latweefchu lihdsdarbineeki. Bes wisa ta mums bija jawed nemitiga zibna ar Ulmana waldibu: wahzu apleezibas („Ausweise“) netika atsihtas, wahzu dalam eepriktos firgus latwji atnehma, latwju posteni tika usstohditt tur un ta, la wahzu karaspehla farari buhtu warejuschi tikt pabrtraukti — wahzu papildu noliktawam usbruka Pawarijas wirfneeks Goldfeldts, kursch fawas karaspehla dalas preefschgalu bija atteizees ispidit majora Fletschera pawehli, tika usnemtis pee latwjeem un us peerastjumu netika isdots . . . Behz Jelgawas atpakal atkaroschanas no leelineekeem tur eeradas Latwijas komendantis, kursch isplattija wahzeem un balteem naidigus usfaukumus. Kad Latwijas karaspehls bija atradis fem schtaba preefschneeku Witsnu, tas netureja par wajadstigu man stahditees preefschu . . . Ulmanis eeguwa arweenu leelaku eespaidu us angleem, muhsu stahwolliis tapa arweenu gr. htaks (161 l. p.) . . . Un tee paschi latwji, furi pat nedomaja mums pateiltees par Kurfemes atpakalekaroschanu no leelineekeem, furi fawas awises to gandrihi pat neatfihmeja, prafija zaur angleem no mums bes kaut lahdeem noteikumeem Rigas atkaroschanu un tai pascha laika schchlojas angleem par muhsu waras pahrshpumeea pret patshhwigo Latwiju. Bet kad amerikani aiweda Reepaja 200 tonnas miltu, tam feloja ofizialas flawas himnas latwju awises un bija pawehleis pilsehtai isgresnotees karogeem (162. l. p.) 21. jan., 22. febr. un 3. aprili. „Nationalausschuss“ gresas pee Ulmana pagaidu waldibas, lai ta peezemtu baltu prafibas, kas bij isliktas 14 punktos — bet wifs par walti, latwju waldiba pat neatbildeja teem (173. l. p.).

Baltu prafibas Ulmana waldibai.

1) Weenlihtigas teefbas wifam tautibam un tizbam likuma preefschu.

2) Personas neaiskaramiba par politisku pahrleezibu. Politiskee pahrshpumi teefajami parasis teefas.

- 3) Tizibas brijwibu.
- 4) Pafcha gahdiba flimeem, inwalideem, un bes darba esofcheem strahdneeleem.
- 5) Mas- un fihlgruntneezibas pabalstifhana rabot femes fondu.
- 6) Fififlu un juridiflu personu ihpafchuma neaifkaramiba. Afkaminafchanas war notitt tika wiapahrejās intrefēs par pilnu atlihdifibu.
- 7) Beedribu, beedrofchanās un priefes brijwibu.
- 8) Pastahwofcho primato un atklatu teefiflo korporaziju, beedribu, kredit un labdaribas eestahfchu neerohefchota tablat pastahwefchana.
- 9) Brijwa tirdsneeziba un ruhpneneziba. Brijwoftu poltika Baltijas jubras ofam.
- 10) Basntjas un fkolas autonomija wahzu eedfihwotajeem.
- 11) Weenadas teefibas wahzu un latweefchu walodat wifās walfis un pafchwaldibas eestahdēs un teefas preekfchā.
- 12) Walfis un pafchwaldibu amatt eekemami, nefkatotees uf tautibam un partiju peederibam weenigi pehf fpehjam.
- 13) Razionalās datas armija. Lehtas nometinafchanas eefpehja armijas peederigeem.
- 14) Tautas preekfchahwneezibai jastahdas uf likumigu wehlefchanu pamata, pee tam wifam eedfihwotaju grupam jadabu atteeziga preekfchahwiba.

Tablat Golzs raksta:

„Es jau biju mahzjees pasht fcho pagaidu waldibu, preekfch manis bija pawifam flaidis, la no Ulmara waldibas ne Wahzija, ne atfewifchls wahzeets, ne wahzu tirdsneeziba, ne wahzu nometinafchana fheit itin nelo newareja fagatdit. Ta de h l a r i w a h z u i n t e r e f e s p a t w i j a s w a l d i b a s m a i n a b i j a n e p e e z e e f c h a m a.“

Peē augfheja japeefihmē, la 1919. gada 8. aprill Golzs lika pagaidu waldibai preekfchā kopigeem fpehleem atfwabinat Rigu no leelineeleem, bet starp ziteem, tika ar weenu noteikumu, ja pagaidu waldiba apnemas wifas pafanles preekfchā apleezinat, la atfwabinafchanu isdarifufchi weenigi wahzeefchi. Saprotams, la pagaidu waldiba fchahdat praftbai, la wahzu karafpehls w e e n s p a t s

eenehmis Rigu (domajams preekch wahjeefcheem), newareja peekrist, un tà mehs dabigi tuwojamees 16. aprilim.

Tablat pehz Pagaidu waldbibas eenaidneeka un prett-
neeka Golza wahrdeem — Ulmara waldbibas mehrkis bija
1) pilnigi patstahwiga Latwijas walstis, fchis
waldbibas darbibas motto bija: papreekchu leelineeki, tad
wahzi; 2) fchi waldbiba bij pratusi eeguht pilnigu Angljas
labwehlibu un ari Amerikas; 3) atraidisusi wiskas baltu
prasibas un teekmes, kuras isgahja, lai no jauna latwjus
fagrabhtu fawas rolas un dabutu tos fawa juhga;
4) teezas panahst, ka wahzu okupazijas wara buhtu tikai
Latwijas palihga spehks zihra pret leelineekeem bes kaut-
lahdas noteizofchas waras atteeziba us Latwijas isweido-
fchanu; 5) keepajas poliziju faxemt fawa pahrsinafchanā;
6) atbaltotees us fabeedroteem west apsinigu zihru pret
Wahziju.

Tà tad Pagaidu waldbiba, tà redsams no Golza
wahrdeem, nahzas zihnitees un darbotees ahrfabrtigi
gruhtos apstahklos, wajadseja buht ar leelu politisku redses
aploku, tabkredsihu un isweizibhu, apstahklu faprafchanu un
to nowehrtefchanu, lai waretu felmigi iswest dshwē fawus
leelos dischenos mehrkus, ne til ween tà proklamet, bet gan
pateesiba radit un nostiprinat jaunno walsti, un ka wisk
fchee leele, ahrfabrtigi fwarigee mehrki tika fafneegti no
pagaidu waldbibas — to mehs tagad wisk finam.

Latwju tauta, Tew nefad naw jaaismitst, kas bija
tawi wadoni, tawi atbrihwotaji, kas isglaba tewi no wahzu,
baltu, leelineeku wascham, kas atwehra tew zelus us plafcho
fkaisto nahlotni!

Wahzu zihua pret Latwijas patstahwibu.

Pilnigi faprotams, ka tahda Latwijas waldbiba, lahda
bija Pagaidu waldbiba, nebija zefchama neweenam no muhsu
daudsfaeem eenaidneekeem: — pret wixu zihnijas ir leelt-
neeki, ir balti un pehdese lihdsfutejt no latweefchu widus,
ir wahzi ar Golzu preekfchgalā — wifceem fchi waldbiba bija
tà badsis azis. Gols raksta, „wahzu interefes
bija nepeefchama Latwijas waldbibas
maina.“ To paschu ar wifceem spehleem zentās panahst
ari muhsu balti, nebaididamees no nelahdeem lihdselkeem
un panehmeeneem, lai gahstu fcho waldbihu un lihds ar to
no jauna usliktu fawu fmago rolu us wifku-latwju tautu,
no jauna to wehrdsinat, kalpinat un ismantot.

Patlaustimees, ko Golzs patš raksta par šķeem „teizameem“ balteem un wīzu nodewigo darbību pret latwoju tautu.

„No Dr. Burcharda, kurfš jau wairak gadus bija nodibwojis Baltijā, es biju informēis par tām teeksmem, kašdas waldbija baltu isglihtotās wiesšķirās: weeni gribeja islihdšinatees ar jaundibinato Latwiju (Mešs sinam, kašdu islihdšinasčanos šķee balti wehlejās no teem 14 punkteem, us kureem Pagaidu waldbiba pat neatrada par wajasfigu atbildet.), otri wehl arweenu zereja us peeweenoščanos Wahzijai, pat tā monarchiska atfewišča walsis, tresčee žentās few eegalmot — ta no jauna atdšinsiošča Kreewija prasīs few austrumjuhras wekrasti. Bija pat mehginajumi, kašdu wahzu prinzi dabut pee kara gašjeena (lašt pret latweetibu) lardeswehra rindās, bet tas, informejees par šķejeenes apstahleem, no ta atteizās“ (167 l. p.).

„Balti dibinaja Wahzijā ar karaministrijas atlaustu ihpašču werwetaju biroju. Kopelnu bagatā baltu werwetaju eestahde werweja few karaspehlu wifās Wahijas malās, wīnai bija leelas preekšgrozibas pret žiteem werwetaseem fawu teizamo noteikumu labad. Pee wispahrejeem noteikumeem fawerwete dabuja ideenas 4 markas leelo baltu peemakšu un semes folijumu Latwijā, kurā tee nahtamibā wares nodibinat un eeguht few jaunu tehwiju tā semneeki, amatneeki, tirgotaji un t. t. Wištairinoščalais bija nometinasčanas folijums. Tas, kas redsedams wifās gruhtibas, kašdas wīzu Kursēmē waresa fagaibit, tomehr bij ar meeru ar sobenu un arlu few semi eeguht, ir nostahdams lihdsās žitreisejeem no wahzu „Ordena laikeem“ (Tas bija pirms 700 gadeem). Šim noluhkam noorganiseja daschadas faweenibas tā seemelos Wahzijai, tā Badenē, Wirtenbergā un Bawarijā. Jaunas kolonijas eelarofšanas doma bija leeliska (218 l. p.). Baltu semes werwetaju eestahdes un nometinasčanas wadoni bija grafs Golzs (mans brahlis), Bröderichs, wina brahlis Silwio Bröderichs no Kurmales un barons Strombergs. Brahleem Brödericheem bija jau leeli peedšhwojumi wahzu nometinasčana Kursēmē. Jau kopš 1905. g. wīzi nodarbosās ar wahzu nometinasčanu.

Kursēmē šķeem kungeem bija leeliski plāni — no wahzu leelgruntneekem dibinams semes fonds preekš

30—40 tuhftofch wahzu semneeleem. Tã tã fawerwetã karaspehã tif dauds semes gribetaju neatradãs, tad nolehma wehl pahzelt fchurpu wezalus laulu zilwelus no Wahzijas. Pee dsels diwiffijas tã nometinaschanas faweenibas wadonis darbojas barons Mantefels, Kadangas ihpafchneeks (219 l. p.). Baronam Mantefelam tã wahzu draugam dala no leelã kara laila bija japawada Sibirija. Pehz kreemu rewoluzijas winfch 44 g. wezã eestahjas wahzu kara deenestã un tagad strahbaja tã nometinaschanas wirfneeks pee dsels brigades" (136 l. p.).

"Dauds muifchas tifa, waj nu wifas, waj pa dalat nodotas wahzu nometinaschanai. Schis darbs jau bija eefahlis praktika (219 l. p.). Bija eerihkoti fainneeziifki kurfi. Direktors Sudels ar leelu praktifskumu darbojas ar organisefchanu un fainneeziifkeem preefch-laffjumeem."

Remot wehrã tilai Golza pascha wahrduus mehs redsam, tã balti strahbaja pret latnjeem un latweektbu: 1) werweja karaspehlu zihnat pret latwju tautu, 2) dewa ihpafchas naudas peemakfas kareiwjeem — iddeenã 4 markas, las pehz tã laila kurfa bija leela nauda, 3) a p f o l t j a s e m i w i f e e m k a r e i w j e e m — semes gribetajeem, 4) projekteja ne masal tã 2¹/₂ mill. nometinat, (pehz superintendenta Bernewiza wahrdeem), 5) bija jau atdotas gan wefelas muifchas, gan arti pa dalat, 6) zentãs Latwiju peeweenot Wahzijat, 7) waj dibinat patstahwigu Baltiju ar wahzu prinzi preefchgalã, 8) gaidija arti us atdsumstofchu Kreewiju, no kuras zereja few eeguht preefchrozibas Latwija, 9) mehginaja pat dibinat kaut ko lihdfigu widus laila ordenim un heidsot 10) pat tee, kuri it tã gribeja fapraftees ar latwju tautu — pateefibã usstahdija tahdas prafibas, kuras, ja buhtu tikufchas ispiditas, buhtu nowedufchas latweefchus jaunã wahzu kaspibã, pee kam Latwija buhtu iswehrtufes par wahzu prowintzi ar toti problematifku patstahwibu.

Tahdi bija balti un tahdas bija wiru teefmes. Skaidrs, fa Pagaidu waldbiba teem bija tã dadfis azis, wisleelalais kaunums un kawellis un tapehz wiri wifu famu darbibu wehrfa pret fcho waldbibu un mehginaja to par latru zenu nodabut no zela un radit tahdu waldbibu, kura nepretotos fcho wiru mehrku fafneegfchanai, bet gan tos pabalfitu un felmetu.

Goljs un apwehřfuma mehginajumi.

Goljs fawā grahmatā ihfos wahrdoš apřfata ari apwehřfuma mehginajumus, las bij wehřiti pret Pagaibu waldibu. Wiařch rakřta : 21. febr. 1919. g. eeradās pee manis Striķa řgš no Stoholmas, wiařch man řabřtiķa, tā peenahlot Ķeepajas ořtā eřot nodewis fawa pařina řweedru wirtsleitnanta Ķdlunda glabařĥanā řwariguš doĥumentus, řuri atņemti Ķdlundam no Ķatwiķas muřtas eereņneem uř Ķatwiķos waldibas pawehřti un riřtojumu. No wira peeřihmem řapratu, tā mineteē doĥumentu bijuřĥi walřis apwehřfuma iřřrahđats plans, pee tā Striķs laiřam bija reķinaiķis uř wahžu řarařpehřta pawehřlneēķa labwehřligu řluřuřeēřĥanu waj pat paliđdřibu Striķs atřabřtiķa, tā antante ari peeřihřtot wira planam, lai gan uř manu teeřĥu Ķautojumu newareķa peeweřti neweēna peerađdijuma par tađdu antantes weenprařtiķu ar Striķu.

Striķam eš atbildeķu, tā Wahģiķai un wahřeēřĥu ofuřpaģķas warat naw ne mařakās đakās gar wira nodomeem, bet tā pehđeķā wiřadā řiķā gađđas par to, lai meers un řahřtiķa řrontes aiřmugurē netiķtu trauzeti.

Ķdlundam atņem tos doĥumentus peģ đařĥām řtundam řlatiķa Ķauri Ķatwiķas waldiba. Baltus pahřneēma wiřpahřeģis uřtraulums, eš nomaniķu, tā đaudi leēķaķis řķaiķis baltu neķā eš biķu đomaiķis, baiđiķas no perřonigām nepatiřĥanam. Rađda řoti augřtu řahwořĥa, Ķtadi meeriķa un apđomiķa perřona, ľuđřa manu řluřo peeřiřĥanu par 100 baltu atřaulřĥanu no řrontes uř Ķeepaju ķā aiřřarguš pret řagađđameem baltu areēteem. Wān bija tuřliķ řķairđs, tā řĥee 100 balti newareķa norobesĥotees řiķai ar baltu areētu aiřķawēřĥanu un laiřam teem ari nebuħt newajadřeģis ar to ween aprobesĥotees (169 l. p.).

Ķš pařľađdroķu řawam apmeēķetajam, tā řahwořķis řrontē řoti nopeetņs, tā Wenispiķs atřarōřĥana, řura tad řahweķa preeřĥā, nebuħs eēřpeģjama, řa pee teem řau tā ķā tā wahģeem řpeģteem pat řiķai weēna rota iřřruħķs. Taľľaľ norahđiķu, tā baltu puřĥā řeķas buħē Ķeepajas leēņeeģiřķas řrahđņeeģibas řaģeļřĥanās, beř tam Ķaunā Baltiķas walřis, řuru atřľahřti pabalřiti wahžu ofuřpaģķas wara, neķad netiķtu atřiģta no antantes. Šĥoē manus pařľađdroķumus řaprata manš gudrais weeģis, bet wiri naw řiķuřĥi řaprařti no wiřeem balteem. Walarā eš

tifu ņeidņigi iņņaultis ņawā darba iņtabā, jo iņtā pīlnīgi ti-
zamos baumas eņot pa pilņņetu par baltu ņazelsņanas.

StriĆis bija iņbehdņis, tas man bija patihņamaki
tadehĶ, lā Leepajas meeram ustraurosņs politihņs prozess
nebuhtu noderehņs. Latvijas valdiba lepni atraidiņa pee-
dahwato wahzu aihņardņibu. Zaur ņahhdu ņawu riņzibu
wira nepahrprotami norahdiņa lā tā atraida (?) jehhahdu
muhņu eemaihņņanas Latvijas eelņehņas leetās, ja ari ta
buhtu pate apdraudeta, wira ņņaitiņa lā pate ir deesgan
ņipra . . . pee ņam weenigais tās militarais aihņfargs bija
latw. ņareiwji, kuri apņargaja waldibas ehku. Un tad 2
mehnesņi wehĶ jauns baltu putņs noslauziņa ņho wal-
dibu, man nebija ne masalā eemesla wira i peedahwat ņawu
aihņardņibu, lai preelņņ ņehem wahzu eenaidneekeem —
wahzu aņinis iņleetu! (171. l. p.)

Pehz StriĆa iņmulņņanas Latvijas waldiba nekluma
ne weena balta arestejuņi neds ari greesufes pee manis
dehĶ wira aresteem. Saprotams, es Latvijas waldibu
dariju wehĶ reis usmanigu, lā nezeetiņņu augņti ņahwo-
ņņu baltu arestus, jo tas waretu iņņault pilņņu ņaru
(171 l. p.)

WehĶakt mehņ redņehņm, lā ne Golzs ne ari Needra
nebuht nebaidiņas no pilņņu ņara ņazelsņanas, ja zaur to
tee zereja panahĶ ņawu planu realihņņanu. Kā tas naw
ihņdewees, par to mums japateizās tilat Pagaidu waldibai.

StriĆam ņeloja ņaņwehrnees StokĶ. Stoku —
Wahzijas pamalņneeku un reņerwes leitnantu — aresteja
Latvijas waldiba un Golzs plasņi aprakņta, lā wihņņ
zihnihņes par wira aihņwabnahņanu, draudot Pagaidu wal-
dibai pat ar eerotņņu waru. TahĶat Golzs rakņta: „...Landes-
wehrs bija loti nemeerā ar notikumumu gaitu. Wira
delegaziņa, wehĶ marta ņahĶumā greesās pee manis ar pa-
ņņaidrojumeem, lā tee negribot nemt dalibu preelņņā ņah-
wosņam usbrukumam Jelgawā, jo aihņmugurē juhtotees
apdraudeti no Pagaidu waldibas un tadehĶ negribot b e f
m e h r l a iņleet ņawas aņinis (174. l. p.) . . . Landes-
wehrs greesņotees pret to (Pagaidu waldibu), ari heņ
wahzu „nacionalauffņusa“ peelriņņanas. Man ihņdewās no-
meerinat landeswehru ar norahdiņumu, lā wihņpirms ja-
nowehrsņ ahrejās leelneeziņtās breesmas, pehz ņam wira
ņwabadi warēs iņrehĶinatees ar latweehņem, jo ņitadi
waretu ņaluhņt fronte. (175. l. p.). Kā redņam no Golza
loti ņaudņigem wahrdeem, tad balti neatņahja neiņmeh-

ginatu neweenu libdselli lai gabstu Pagaidu waldibu un la wiru noluhkā nebij atkwabinat pašču Latwijās walsit, bet gan fewišķli mehri.

16. aprīlis.

Paluhkōstm to Golzs raksta par walsis apwehrsumu 1919. g. 16. aprīli. Wīnšch stahsta: Pehz Kutsemes atbrihwofšanas tifa nolemts frontes karaspēkla dākas ismainit pret Leepajā stahwofšam. Tahdā zekā ari tā fauzamā landeswehra treezeena grupa noklūwa Leepajā. Šchis grupas wadonis jaunais barons Hans Manteufels, nekātotees tīkai us faweeem 25 g., bija jau gumis eewehribu leelajā karā zihnotees wahzu pusē un fcheit baudija pilnu fawa karaspēkla ustizību. Kā taišni treezeenu grupa nahza us Leepaju, newareja brihnitees, jo tai, lā wišwairaf al-timaf frontē teefšam bij nepeezeefšama atpuhta. Ari man bija flaidrs, lā treezeena grupas atfewišķli lozekli bija aktiwi politiki, kuri negribeja waitrs turpmaf redset neisglibhtoto latweefchu nezeenigo isfurefšanos pret wezajeem kungeem un kulturnefejeem!

. . . Es pilnīgi faprotu fcho baltu redses stahwofli un wareju to tīkai apfweilt no Wahzijas walsis weedolka flatotees. Wahzijai jaleef swars us to, lai laimīxau walsis netee! no leelineezifka ne wahzeem naidīga gara pahrwalbita un lā wahzu wirsfchiras eexemtu fcheit wirām peenahkofšos weetu pehz wiru wehstures, faimneeziplā un garīgā pahrwara. Rīga — Jelgawa — latweefchu rokās — tas ir kautkas neprabtiģs, reakzionars! (176 l. p.) . . . Es biju mahziģees pašit fcho waldibu, no kuras ne Wahzija ne atfewiģģs wahzeets itin neto newareja faģaidit, tahdehl ari wa hzu i n t e r e f f ē s b i j a w a l d i b a s m a i x a L a t w i j ā.

Lā lā „Nationalslauschuß“a“ formeleec eefneegumi Pagaidu waldibat palika bes jebkādās atbildes, wjadseja notikt kaut kam pawīfam jaunam, lai panahktu mums labwehligu Latwijās waldibu . . . Pagaidu waldiba palika arween despotisklata un fahla pahrwehrstees par diktaturu. Dr. Burhards greesa wairafas reises Wahzijas waldibas usmanību us fchejeenes stahwofli, norahdija, lā latw. tautas naidis war usleefmot un apdraudet ari ofu-pozijas waru . . . Bet Wahzijas waldiba nepegreesa peeteefkofchu wehribu, wīxa negribeja Latwijās celsfchjās leetās eemaiģitees . . .

Tā tā man jau 15. aprīlī baltu jautajuma atrīšana-
jums bija zināms, tad es wairatās reises brihdinaju tree-
zeena grupas wadozus un teem tuwi stahwoščus politikus
no waras lihdsleem. Es wineem norahdiju, ta gahst
Pagaidu waldbibu war weegli, bet ka waldbibas maina
mums buhs tilai tad isdewiga, ja wežās weeta warēs
tuhlit radit jaunu waldbibu, lura atbolstos us plascheem
tantas slahneem.

16. aprīlī pee manis eotabās ministri Ulmanis un
Walters un eefneedsa fuhdību par Pseffera brihwprahtigā
korpufa rihzibu, lura jau prasijust daschadus upurus un
norahdija, ta tahda Pseffera rihziba leel domat, ka man
ir kahdi nodomi pret waldbibu... Es norahdiju, ta man
tizami sīrots, ka rihstu — 17. aprīlī Reepaja fagaidama
leeltneeku fazelščanās pret Latwijas waldbibu, lura
lihds ar to apdraudēs mana karaspehka bahst un
tadeht Reepajas garnisons pastiprnatš. Ulmanis no-
leedsa gaidamo leelineeku fazelščanos, bet norahdija
us gaidamo baltu fazelščanos — un wixam bij
taisniba.

Plkst. 3 pehz pušdeenās pee ihfas pastatgafčanās
juhrmalā fastapu treezeena grupu juhrmalas apstahdijumos
un tilai nofauzot fawu wahrdu ar leelām pušlem dabuju
eefpehju atgreestēs fawā dsihwoški. Us manu jautajumu
— kas tad te notizis, dabuju p r e e z i g u atbildi „mehs
tilo arestejam Latw. waldbibu“. Landeswehra treezeenu
grupas jaunās, dedsigās, patriotiskās galwas, bija noslau-
zijaschas Uimana waldbibu. Waldbiba bija gahsta...
bet pee tam ne wisa gahsta waldbiba bija aresteta, tilai
Dr. Walters, bet Sahlits, ar Goldmani un zitt bija aif-
behgufchi, Ulmanis dewees angļu aiffardsibā, tur wixsch
pee isdeenischlas fatifsmes wehl wairat wareja eedtraudsetees
ar angteem.

„Nazionalausščuša“ wadonis fon Samsons neis-
heidsamās apspreedēs luhloja radit teeffku pamatu jaunai
waldbibai... Ulmanis atrada arweenu dsirdigatās aušis
pee angteem, kuri fawukahrt fasneedsa to paschu pee fran-
tšcheem un amerikaneem...

Antantes Tomiſija prasija Pseffera atzelschanu, to es
atraidiju un ari Hansa Mantelsela atzelschanu, to „Nazional-
ausščuša“ isplidija...

Politiskās intrigas pehņ apwehřfuma.

Apmeřram 10 deenas pehņ walsis apwehřfuma antantes komiřija kategoriski peepřafija Ulmana waldibas atjaunofřanu. Broederichs ar bar. Strombergu, diwi nomanis fewisřki zeenitee balti, eeradās pee manis ar jautajumu, ko darit. Es atbildeju: riht libds pusdeenai jaunai waldibai jabuht řaorganifetai, zītadi baltu řpehle pasaudeta, lā ari eeteizu turpinat weř řarunas un peeatzinat waldibā pa labi řahwofřus latwjuš. Raħlořhā rihtā $\frac{1}{28}$ řaneřmu weřřuli, řurā 2 jaundibinatās waldibas lozelli luhřsa man atļauju řahditees preeřřhā. Tā tad baltu řpehle pagaidam bija winnejuř!

Wiř řhīs laikmets pat pehņ Golza attehlojuma řkaidri norahda, ko balti kopā ar wahzeem zentās řafneeg. Wiřpirms wiřa wixu darbiba iřeet us to, lai gařtu Pağaidu waldibu. Balti — (muřfu biřufřee baroni ar řaweem libdsřrejeem), tehrās pee wiřadeem libdselleem, lai latweeřřus lā tautu galigi pasudinatu. Reelās, lā ar 16. aprika řařmeřřestibu tee řařneegufři ko wehlejās — Pağaidu waldiba naw wairš. Bet wixu gawiles ir pahřahtras, tee newar řařahdit jaunu waldibu, řura řaut zif hauditu semes uřřizibu. Tad wixu galwās rodās ellřřhīgš plans — i řni ģ i n a t l a t w. t a u t u a r w i x a š p a ř h a š p a l i ģ d s i b u ! W i n i g r e e ř h ā š p e e l a b ā l a t w j u ř p a ģ r n a, ř a ģ l m e l l e t u n t a u j a t w a i n e a t r a d i š t u r ř a w ā š t a u t ā š u n s e m e š n o d e w e j u š u n w i n i n e w i l ā š, t u r a t r o d ā š t e e, ř u r i g a t a w i l a s p o t w a ģ z e e m, ř u r i n o d o d ř a w u t a u t u u n s e m i b a r o n u w e r d ř i b a i.

Šee tautas un semes nodeweji bija ari pehņ Golza wahrdeem Needra ar Wankinu, Ruptřchu un Albertu. Tee bija tee, řuri pahřdewa řawu tautu un tehwiřu un zihniģās libds ar balteem par latwju tautas iřniģzinafřanu. Baltu řpehle pagaidam bija winneta. Wial řařahdija řho řauna pilno Latwijās waldibu ar Needru preeřřģgalā. Gawiles wixu řarpā bija leelās, bet tee bija pahřreħlinajufřeeř! Paħlauřřimees taħta ko Golzs řahřta par řho wiřbaigalo muřfu tautas laikmetu.

... „Anglija uřřlatija Needras waldibu par daudř wahřři n o ř l a x o t u. . . . Ģ e ř a ģ l ā š a t k a l n o j a u n a ř a r u n ā š a r U l m a n i, w i x a m p e e d a ģ w a j a 7 n o 12 m i n i ř t r u w e e t a m, — n o ř a r u n a m t o m e ģ r n e l ā š n e i ř n a ģ a.“ P a r w e l t i b a l t i z e r e ř a n o p i r ř t U l m a n i a r m i n i ř t r a p o ř t e n i, n e m i n i ř t r a p o r t ř e k i b i j a U l m a n i m w a ř a d ř i ģ i.

bet gan wifas latwju tautas pat-
stahwiba un brihwiba!

Aprila beigās Keepajā eeradās Wahzijas apfordšibas ministrs Rosle. Needras waldiba, pilnā fastahwā, eeradās pee Rosles un isluhdšās Wahzijas pabalstū, las tai ari tika foltis. Kopa ar Rosli tika isstrahdati plant par Wahzijas politikaš realisešhanu Baltijā... Maija pirmajā pušē, antantes komišja peeprafija manu atzelschanu, jo es ar wahzu karaspehlu esot gahšs Latwijas likumigo waldibu (186 l. p.)... Es tilu issaukts us Berlini, kur ja mani atzeltu, gribeju wehl isdabut atkaušu Rigas eekemšchanai, tahda bija ari Needras waldibas wehleschanās. Isdemibas gadījumā tam leeliski wajasēja pazelt Wahzijas prestišhu. Prafit tahdā gadījumā laut tahdas garantijas no Needras waldibas netika usflattits par waja dšigu.

Kā lastitaji atzeras, tad 8. aprīli Golzs pastro Pagaidu waldibai, ka itkai tahdā gadījumā wintšh peedalaš pee Rigas eekemšchanas, ja Pagaidu waldiba apsolas wifus Rigas eekemšchanas nopelnus peerasitt tilai Wahzijas karaspehlam. No Needras wairs neprasa nelahdas garantijas. Un tas šaprotams: Needras waldiba bija itkai wahzu nodomu šedseja, bet ne muhšu tautas interešhu atstahwe. Golzs raksta tahlak: Wahzijas waldiba neispldija antantes prafibas atteeziba us mani un peedraudeja iswahlt šawu karaspehlu no Baltijas, kam antante nepeekrita. Es norahdiju šawai waldibai, ka karaspehla atšaukšana togad rebuhtu eeteizama, tad tas pilnigi zereja us apsolito nometinaschanu Latwijā. Bet ja tomehr waldiba atraštu par wjadšigu atšaukt wahzu karaspehlu, tad dot atkauju tam dašam, kuras to wehletos, pahreēt Needras waldibas deenestā pabalstot to finanseli. No tahlakām šarunam es nopratu, ka Rigas eekemšana buhtu loti wehlama, tilai neweens negribeja usnemtees par to atbildibu us šewi. Es nolehmu usnemtees tahdu atbildibu un dewu telegrafistli šawam šhtabam atteeziguš norahdijumus...

Šhe šarp žitu Golzs pastahstia (190 l. p.), ka ihšee wahzu nodomi gahjušhi dauds tahlak par Widšemes eekemšchanu. Wahzijat bijis nepezeēšhams eekemt Peterpilt, lat tā nositprnatos Austrumos un daritu juhtamu eespaidu us Weršalas meera ihguma rewideschanu. Is-

darit tas buhtu bijis weegli: titat ar daschu diwifju peepalihdsibu. Uri atbildibu par to buhtu waretis usfraut „nepallausgajam“ generalim un ta apflehpt famos ihstos nodomus pret fabeedroteem. No schahdas Golza leezibas flaidri redsams, ka Latwijas liktenis wahzeefchus interesejis titat til tablu, zil tas bijis nepezeefchams Wahzijas leeldis politikas fasneggshanai Ausrumos. Wahzijas waldbiba nebija pilnigi peenehmufi Golza-Needras planus. Tadeht ari Golza telegrama flaneja: — „Ja landeswehrs Rigu eexem — dselsdiwifshai japeweenojas“ . . . Rigu eenehma.

Tablal Golzs famos grahmatas 195.—196. I. I. p. raksta, ka pagaidam Golzam us mahjeenu no Berlins tee japaleek ar wifu schtabu Jelgawa un turpina: wisi tee usdewumi, kuras es weizu ar wairaku teizamu general-schtaba wirfneeku palihdsibu, pahrgabja tagad landeswehra waditaja majora Fletshera un wina schtaba wirfneeka grasa Dona rolas. Tabda zela, pehz Rigas eexemshanas, nahkoschas 3 wisfwarigaklas nedelas wahzu politikas wadiba atradas — majora Fletshera un grasa Dona rolas, kam ari wjadseja politiku taist. Un tablal Golzs raksta . . . „mehs bijam loti pahrssteigti atrodot Zehsis igaurus ar 2 latwju pulkeem no ta fouzama Seemeklatwju korpusa, kuri usstahjas pret landeswehru ka atklatti eenaidneeki. Latwju seemekorpus, bija organisets us Ulmana pawehli.“ (198. I. p.).

Needras un Wantina zihnas pret Seemek-armiju wahzu usdewuma.

„Pehz ihfam farunam eefahkas kauja starp Semitana latwjeem un landeswehru — Zehsis palika landeswehra rolas . . . Ar fabeedroto komishjas lihdsarbibu abas puses weenojas 6. junijs, ka igauruem palahpeniski jaatstahj Latwija . . . Det igauru schtaba preefshneeks paskaidroja, ka tam tribstot instrulzijas peexemt schahdu lehmumu. Nolehma jaunu fatilshanos Zehsis 13. junijs.“

„Par so leelu pahrssteigumu Needras waldbai 13. junijs Zehsis amerikaru pulkwescha Greena weeta eeradas anglu generala Gofs, ka fabeedroto komishjas preefshfehdetajs, un nolehma, ka landeswehram jaatlahpjas us Siguldas—Jaungulbenes liniju. Tas nosikmeja ka Needram tika leegts eexemt Seemeklatwiju un ka Ulmana lungs wareja schait organiset karafpehku pret Needru un landes-

wehru. Schis prasibas bija til pahrsteidsofchas, la Needras waldibas preelchshawji paslaidroja, la teem truhlstot instrukziju peexemt til neisdewigu meeru. Tadehl pagaidam pameeru pagarinaja (199. l. p.)."

"Tani pascha walarā es tiku luhgts no Needras eeraftees Riga us apspreedi par Gofa prasbam, kuras isnizijnaja wifas wahzu zeribas. Bija flaidrs, la Gofa prasibas weenadi wehrstas la pret Wahziju un balteem, ta ari pret Needras waldibu. Ja mehs nepabalstitu baltus ar Needras waldibu, tad teem buhs japadodās Umanim, jo nebija ne masako zeribu, la Balodis ar fawu karaspehku aistahwēs Needru pret Umani, bet balstotees tikai us Landeswehru Needra nenoturēes, it ihpachi pehz walsiswahzu karaspehka aiseefchanas.

Sarunas ar Gofu weda tikailaika eeguhfchanaš no iuhkā, jo nebija ne masako zeribu us panabhumeem. Bahki ar Needru iswehlejšā pilforu karu, wismas pa to laiku, kamehr wehl walsiswahzu karaspehks atrodas šewit. Tadehl Needra ar balteem isluhdsās no manis palihdšibu (199. l. p.). Tā la wahzu armijas šhtabs ofzijali nedrihtsteja usxemtees Needras waldibas operaziju wadibu, tad par tahdu waditaju tika isredsets kreemu generalš Timrods. (203. l. p.). Tā la man, la ofzijalam Wahzijas preelchshawim, ari wajadseja atturetees no Needras waldibas tara operaziju wadibas, tad beidsamā greefchas pee dselššdiwisijas waditaja majora Bifchosa ar jautajumu waj wiafch, lihds ar fawu karaspehku ir ar meeru pahreet Needras waldibas deenestā. Tā la karaspehks deenestam Latwijā bija fawerwets ne tikai ween, lai usstahtos pret leelineekeem, bet gan ari lai eeguhtu šhe Latwijā few jaunū tehwijsu, un la beidsamais buhs eespehjamš tikai tad, tad Latwijas waldiba buhs wahzeem labwehliga un iswedis wahzu norētinafchanu dšibwē, las no Umana waldibas nekād nebija fagaidams, tad Bifchofs kopā ar fawu karaspehku un daudseem ziteem waditajeem pekrita Needras preelchlikumam (200. l. p.).

... "Salari ar Igauniju bija pahtraukti. Zif bija sinams, us Zehšim gabja stipras latweefchu-igauņu dakas, la wareja noprast, tās gribeja isflehgt Landeswehru. Wajadseja steigtees fagaidit šho usbrutumū ar pretusbrutumū... Gefahlas Zehfu-Vimbafchu kaujas, kuras Needra tika falkents... Daka no Needras waldibas, behgot us

Jelgamu, zēlā us tvaikona tika us Balosča pawehli waj ar wina skau un peekrifšanu aresteti no latwju kareiwjeem un atkwabinajās tīkai pateizotees manai energizklai rihžibai. Ari giti Needras ministri atstahja Rigu, truhla autoritates, waldija wišpahreja panika. Šchīni draudošča stahwokti es uszehmos rihžibu us ņewis. Tīkai pateizotees manai energizklai darbībai landeswehrs ar bselsšdiviņisu dabuja eespehju atteet us Daugawas kreiso kraustu (208 l p.)

„ . . . Needram, lihds ar ņaweem ministreem, tã w a l ņ ņ s n o d e w e ņ e e m, nizinateem bija jaatstahj ņawa tehwtija. Ulmanis ņastahdija jaunu waldibu, kura eegahja ari 3 balti. Tika nosodits, ka balti eegahjuschi kabineta bes laut kahdam garantijam. Š h o e e ņ k l a t u ņ e w i ņ ņ l i a i ņ ņ a h w e ņ a N e e d r a, pat tad, kad ņchis „lahga“ wihrs atwadijās no manis, wiaņch notektī pastrihpoja ņcho eestatu“ (209. l. p.).

Tã isbeidsjās ņchis kauna pilnais Needras-baltu pulņchš! — „Kã walņš nodeweņam, nizinatam tam bija jaatstahj ņawa tehwtija“ — nobeids pat Golzs Needras dumpja aprakstu.

Elehdņeens.

No Golza wahrdeem mehš ņinam, tã wahzu un baltu intrefes bija kopejas un ka wiru kopejats mehriš bija Pagaidu waldibas gahņhana, no kuras tee itnekã newareja ņagaidit preekņch ņewis un kura bija wišleelakais ņchlehrliš baltu — wahzu nodomu realizefchanai. Tahdu, wahzeem un balteem wehlamu waldibu, wiri radija 16. apr. Tad pehž apwehrsuma notikuma preekņchgalã nostahjās Needra, kurņch peerehma wiņas baltu — wahzu praņibas un noteikumus, tad, no Golza wahrdeem, mehš redsam, ka Needras waldiba pilnã ņastahwã greeshās pee Wahzijas apņardņibas ministra Rosles un isluhdņās Wahzijas pabalstu. Pret ko gan, waj pret latwju tautas un ņemes eenaidneekeem? Ne, bet gan pret ņcho tautu un ņemi un ņchis tautas un ņemes gribas realizetaju — Pagaidu waldibu. Pat wahzu ministrs nepahrprotami norahda Needram, ka „muhju deenās war pastahwet tīkai tahda waldiba, kura atbalstās us plasheem tautas ņlahneem“. Needra tad nefautrigi apmelo ņawu tautu Rosles preekņchã, tã ta mas attihņitita, ka tauta wiņa tr leelneeziņka un panahl pee Rosles pabalsta folijumu. Pehž tahdeem eeguweem kopã ar

Nofiti noteek apspreebes, kuras istrabda planus wahju nodomu reallsefchanai Latwijā.

Tahlal mehs redsam, ka wahzi—balti ir til apmeerinati ar Needras waldbibu, ka netura pat par wjadfigu laut kahdu garantiju peeprafschanu. Golzs Berlinē neceetiz atfaukt wahju karaspehlu no Latwijas, jo tas pee Needras waldbibas ir drofchs par apfolitās semes eegubschanu, kas bija pilnigi isflehgts pee Pagaidu waldbibas. Tahlal mehs redsam, ka Needra wed wahju un baltu landeswehru jihnā pret seemeku latwju datam. Kad Needras nodomi — eememt wisa Latwiju — neisdodas, pateizotees gabstās Pagaidu waldbibas gahdibat, Needra atkal greeschās pehz palihdsibas pee Golza, issauz to telegrafiski us Rigu apspreestees, jo pateizotees Ulmana gahdibat notikusi fa-beedroto komisijas eejaufschanās un gen. Gofs usstahdijis prašbas, kuras pilnigi isnizina wifas wahju-baltu zeribas. “Te atkal Needra isluhdsās Golza palihdsibu pret latweefcheem, pilnigi apfinadamees, kā fazel jaunu pilsoxu karu un mehgina wismas laut ko fasneegt preefsch balteem, lamehr Golza karaspehla palihdsiba wehl atrodās Latwijā.

Tā tā Golzs pats ofijali newar usnemtees kara wadibu, tad par tahdu pee kara ministrā Bankina eezek „kreemu“ generali Timrodu. Beidsot pat atstahjot tehwijsu, nonizinatš un isdihjts tā fawas tautas un semes nodewejs, Needra mehgina aissfargāt wahju intereses, nopekot, tā balti ir bijufchi til weegsprahitigi eeejot Ulmana waldbibā bes laut kahdam garantijam.

Tā tad, nemot wehrā tilai wisahwala Latwijas eenaidneela un Pagaidu waldbibas pretineela Golza wahrdus, ir skaidrs, ka latwju tauta par fawu patstahwibu, par to, tā tai naw atremta wiras seme un mahjas, ku ta tā tauta naw isnizhinata un ispeesta no fawas tehmu-tehmu semes war patekstees weenigi tilai Pagaidu waldbibai un tai neleelai drofchardigo kareiwju schaujikat, kuru fahlumā wadija Kolpaks un wehlal Balodis. Ja gabstā Pagaidu waldbiba nebuhtu neatlaidig strahdajusi fawas tautas un tehwijas labā, tad gala isnahkums buhtu pawifam jits, tadehki lai mehs nelad neaismirksam, par ko latwju tantai japateizās Pagaidu waldbibai un Baloscha karaspehklam. Tagad nu fatram, kas grib faprašt ir gaischi redsams, ka Needra ir bijis walfis pretineeks un eenaidneeks.

Tagad, kad lelais darbs padarits, faradees wefels bars „waroxu“, kuri nopek darba daritajus un masina

wīau nopelnus. Ari bīfufchee eenaidneeki pa labi un kreisi
meklē no jauna māhnit tautu.

Latwijas semneeki pahrbaudeet jauki ffanofchos wahr-
dus, pahrbaudeet sem nazionalisma fegas flehptos launos
nodomus. Tee jums tikpat kaitigi, tā komunistu fludinātā
weenlibdsiba un brahlība. Atzeratees wīau darbus, nepee-
wikatees. Kā Latwijas tapfchanas laifmetā Pagaidu wal-
dība bija tas wisleelakais launums, turu wajadseja pa-
preefchu nodabut no zēla, lai waretu iswest dšhwē latwju
tautas un semes isnizinafchanu, tā arī tagad Semneeku
Saweenība ir tas wisleelakais fchlehrflis tautas un tehwijas
eenaidneekem. Tadehē atflan fauzeeni, arweenu no
jauna, arweenu stipraki un neatlaidīgi fafchēltees, dibināt
jaunu semneeku partiju, lai atkal, tā jau reisi tas bija, ar
lotwju paschu palihdsibu mehginat isnizinat latwju tautu,
atnemt tai mahjas un semi, lai beidsot paschu isdshitu no
tehwijas. Tikai weenibā un pateefā nazionalismā ir muhsu
stiprums. Weenoteem spehleem par muhsu tehwijsu, lai ta
top stipra un daiķa un nefatrinama muhschigi!

[Rs. -50]

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309054558